PATVIRTINTA
Vilniaus Jono Basanavičiaus progimnazijos
direktoriaus
2019 m. gegužės 20 d. įsakymu Nr. V-141

VILNIAUS JONO BASANAVIČIAUS PROGIMNAZIJOS DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS BENDROJI INSTRUKCIJA NR. 1

I SKYRIUS BENDROJI DALIS

1. Ši instrukcija skirta visiems tiek Vilniaus Jono Basanavičiaus progimnazijos (toliau - Progimnazijos), tiek kitų įmonių, įstaigų, organizacijų darbuotojams, atliekantiems darbus Progimnazijoje.

2. Kiekvienas darbuotojas privalo vykdyti Progimnazijos darbuotojų saugos ir sveikatos norminių dokumentų ir Lietuvos Respublikoje galiojančių norminių teisės aktų reikalavimus, su kuriais jie supažindinti ir, jeigu reikia, apmokyti. Darbuotojas privalo rūpintis savo ir kitų darbuotojų sauga ir sveikata, remiantis savo žiniomis ir vadovaujantis tiesioginio vadovo duotais nurodymais.

3. Darbuotojas turi žinoti Progimnazijoje, darbo vietose, vykstant pakeliui į darbą ar iš darbo matomus saugos ir sveikatos apsaugos ženklus bei vykdyti tai, ką tie ženklai nurodo.

Simbolis	Reikšmė	Simbolis	Reikšmė
ĮSPĖJAMIEJI ŽENKLAI			
	Bendrasis įspėjamasis ženklas		Įspėjimas. Elektros srovės poveikis
	Įspėjimas. Kritimas (nukritimas). Status kraštas		Įspėjimas. Slidus paviršius, grindys
	Įspėjimas. Iš viršaus krentantys daiktai, medžiagos		Įspėjimas. Kliūtys
	Įspėjimas. Nukritimas nuo laiptų		Stebima vaizdo kamera (-om)
	Įspėjimas. Pavojus prisispausti		Įspėjimas. Pavojus nukirsti pirštus
	Įspėjimas. Gali kristi skiedros		Įspėjimas. Judančios mašinos dalys
	Įspėjimas. Karšti paviršiai		Įspėjimas. Galima susižeisti galvą
	Įspėjimas. Kenksminga arba dirginanti medžiaga		Įspėjimas. Degi medžiaga

Simbolis	Reikšmė	Simbolis	Reikšmė
ĮSPĖJAMIEJI ŽENKLAI			
	Įspėjimas. Sprogioji medžiaga		Įspėjimas. Toksinė medžiaga
	Įspėjimas. Sprogi aplinka		Įspėjimas. Šarmai ir rūgštys
ĮPAREIGOJAMIEJI ŽENKLAI			
	Bendrasis privalomasis veiksmas		Skaityti gamintojo pateiktą įrenginio eksploatavimo instrukciją, aprašymą
	Būtina vilkėti apsauginius drabužius		Būtina avėti apsauginius batus
			Būtina naudoti kvėpavimo takų apsaugos priemones
	Būtina mūvėti apsaugines pirštines		Būtina dėvėti kepuraitę
	Būtina vilkėti liemeniui ir pilvui apsaugoti		Būtina dėvėti apsauginė skarelę
	Būtina naudoti apsauginius akinius		Būtina naudoti respiratorių ar dujokaukę
	Būtina dėvėti apsauginį šalmą		Būtina naudoti apsauginį veido skydelį
	Būtina naudoti klausos apsaugos priemones		Būtinas apsauginis uždengimas
	Būtina plauti rankas		Šiukšles mesti į šiukšliadėžę
	Pėstiesiems eiti šiuo taku		Būtina dėvėti signalinę liemenę
DRAUDŽIAMIEJI ŽENKLAI			
	Bendrasis draudžiamasis ženklas		Eiti pašaliniams asmenims draudžiama

Simbolis	Reikšmė	Simbolis	Reikšmė
DRAUDŽIAMIEJI ŽENKLAI			
	Draudžiama naudoti ugnį, atvirą šviesos šaltinį		Draudžiama rūkyti
	Gesinti vandeniu draudžiama		Neužstatyti įvažiavimo
	Artintis draudžiama		Draudžiama laikyti įjungtą variklį pilant degalus
	Draudžiama šiukšlinti, pilti		Draudžiama liesti
	Draudžiama darbo vietoje valgyti		Lipti draudžiama
	Draudžiama teritorijoje vedžioti šunis (gyvūnus)		Draudžiama vartoti, įnešti ir laikyti alkoholinius gėrimus ir kitas svaiginamąsias medžiagas
	Draudžiama tepti ir remontuoti įrenginį		Draudžiama atlikti valymo ir kitus darbus neištraukus maitinimo jungties iš lizdo
	Draudžiama naudotis mobiliu telefonu		Draudžiam kalbėti su vairuotoju
INFORMACINIAI ŽENKLAI			
	Rūkymo vieta		Tarnybinės patalpos
	Rinkimosi vieta		Objektą stebi vaizdo kameros
	Pirmoji pagalba		Skubios pagalbos telefonas
	Evakuacinis išėjimas tiesiai		Avarinis išėjimas
	Evakuacinis išėjimas į kairę		Evakuacinis išėjimas į dešinę

Simbolis	Reikšmė	Simbolis	Reikšmė
INFORMACINIAI ŽENKLAI			
	Gaisro aliarmo skelbimo vieta		Gaisro avarinis telefonas
	Gesintuvas		Gaisrinės žarnos ritinys
	Gaisrinis hidrantas		Gaisrinės kopėčios

ĮSPĖJAMASIS ŽENKLAS - ŽENKLAS AR UŽRAŠAS, KURIS ĮSPĖJA APIE GALIMĄ PAVOJŲ AR RIZIKĄ, NAUDOJANT CHEMINES MEDŽIAGAS		
Simbolis	**Reikšmė**	**Priedas**
	Ūmus toksiškumas	Pavojus
	Pasižymi mutageniniu, toksiniu ir jautrinančiu poveikiu	Pavojus/atsargiai
	Pasižymi dirginančiu, jautrinančiu ir toksiniu poveikiu	Pavojus/dėmesio
	Turi slėgio veikiamų dujų	Pavojus/dėmesio
	Korozinės medžiagos	Pavojus
	Sprogios medžiagos	Pavojus/atsargiai
	Degios medžiagos	Pavojus/ atsargiai
	Oksiduojančios medžiagos	Pavojus
	Keliančios pavojų aplinkai medžiagos	Atsargiai

Privalomi sveikatos patikrinimai

4. Darbuotojai, dirbantys profesinės rizikos veiksnių aplinkoje, privalo pasitikrinti sveikatą pagal Progimnazijoje patvirtintą darbuotojų sveikatos pasitikrinimų grafiką (vengimas tikrintis gali būti atleidimo iš darbo priežastimi).

5. Darbuotojas, pajutęs neigiamą darbo ar darbo aplinkos poveikį sveikatai arba tiesioginiam vadovui pareikalavus, privalo pasitikrinti sveikatą anksčiau negu nustatyta

privalomo sveikatos pasitikrinimo grafike.

6. Darbuotojas privalo žinoti, kur yra pirmosios pagalbos rinkiniai ir kaip suteikti pirmąją pagalbą susimušus, patempus raiščius, išnirus sąnariams, lūžus galūnių kaulams, susižeidus, kraujuojant, patekus krislui į akį, ištikus šilumos ar saulės smūgiui, apsinuodijus dujomis, nukentėjus nuo elektros srovės ir kt. atvejais.

II SKYRIUS
RIZIKOS VEIKSNIAI DARBO APLINKOJE

7. Pavojingi veiksniai – tai darbuotojo darbo aplinkoje esantys rizikos veiksniai, dėl kurių darbuotojas gali patirti ūmius sveikatos sutrikimus ar mirti.

8. Kenksmingi veiksniai – tai rizikos veiksniai darbo aplinkoje, kurie, veikdami darbuotojo organizmą, gali sukelti profesinę ligą ir kurių poveikis gali būti pavojingas gyvybei.

Galimi pavojingi ir kenksmingi veiksniai:

Pavojingas veiksnys	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
Elektros srovės poveikis	Galimos traumos, širdies darbo sutrikimas, mirtis.	Pačiam neremontuoti elektrinių įrankių, kirtiklių, jungiklių, kištukinių lizdų, nekeisti saugiklių.
Įrenginių ir įrankių eksploatavimo reikalavimų nesilaikymas	Galimos traumos.	Vizualiai tikrinti įrankių ir įrenginių techninę būklę, tvarkingumą, nedirbti su netvarkingais įrankiais ir įrenginiais, juos naudoti pagal paskirtį ir laikytis jų eksploatavimo reikalavimų.
Besisukančios ar kitaip judančios neuždengtos įrenginio dalys	Galimos traumos.	Neliesti rankomis besisukančių ar kitaip judančių dirbančio įrenginio dalių, kurių negalima uždengti apsaugomis, skydais. Nedėvėti darbo rūbų palaidais skvernais, atsegtomis rankovėmis, nenešioti raiščių, grandinėlių.
Paslydimas, pargriuvimas	Galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai.	Darbo vietoje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios. Kai grindys šlapios, slidžios, būtina naudoti įspėjamąjį ženklą **„Atsargiai slidu“** bei nurodyti alternatyvius praėjimus. Išsiliejus skysčiams nedelsiant juos išvalyti, naudojant tinkamą valymo metodą. Dėvėti avalynę, pritaikytą prie darbuotojo darbo aplinkos.
Kritimas iš aukščio	Galimi įvairūs sužeidimai.	Palipimui naudoti tik stabilias, tvarkingas paaukštinimo priemones.
Darbo vietos ir praėjimo kelių užkrovimas, užgriozdinimas daiktais	Galimi įvairūs sužeidimai.	Palaikyti tvarką darbo vietose, neužgriozdinti daiktais, priemonėmis. Kur galima, siekiant išvengti užkliuvimo, kliūtis reikia pašalinti. Jei kliūties pašalinti neįmanoma, reikia naudoti tinkamus barjerus ir/arba įspėjamuosius ženklus.
Nepakankamas darbo vietos apšvietimas	Didėja akių nuovargis, regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos.	Jeigu bendras apšviestumas yra mažesnis už nurodytą teisės aktuose, būtina papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus.

Pavojingas veiksnys	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
Krentantys daiktai	Galimi galvos, galūnių sužalojimai.	Daiktus, įrankius, priemones darbo vietoje sudėti taip, kad jie negalėtų nukristi.
Kritimas nuo laiptų	Kritimo, išnirimo rizika, galimos traumos, įvairūs sužeidimai	Būti atsargiems lipant laiptais ar nulipant nuo jų. Kritimų nuo laiptų padeda išvengti turėklai, pakopų padengimas slydimui atsparia danga, geras matomumas ir tinkamas pažymėjimas bei pakankamas apšvietimas.
Drožlės, skiedros	Galimas akių, rankų pažeidimas.	Drožles valyti tik su šepečiu. Rankomis ir skudurais valyti draudžiama. Gręžiant, pjaunant užsidėti apsauginius akinius ar skydelį.
Triukšmas	Neigiamas poveikis klausos organams, visam organizmui.	Bendras triukšmo lygis darbo vietoje neturi viršyti 80 dBA. Jei šis lygis viršytas, esant galimybei pasitraukti iš triukšmingos zonos, išjungti triukšmo šaltinį. Jei to atlikti neįmanoma, būtina dėvėti apsaugines ausines, ausų kištukus (antifonus).
Vibracija	Neigiamas poveikis visam organizmui, nuovargis.	Jei negalima pašalinti vibracijos šaltinio ar jos sumažinti, darbo metu daryti pertraukas.
Įkaitę paviršiai, karštos įrenginių dalys	Galimi įvairūs terminiai sužeidimai.	Nesiliesti ir plikomis rankomis neliesti įkaitusių paviršių, kurių negalima uždengti apsaugomis.
Cheminės medžiagos	Galimi apsinuodijimai.	Vadovautis saugos duomenų lapuose nurodytais reikalavimais bei naudoti nurodytas asmenines apsaugos priemones.
Dulkės (organinės ir neorganinės kilmės), garai, aerozoliai	Neigiamas poveikis organizmui, galimos alerginės ir profesinės ligos.	Jeigu oro užterštumas viršija leistiną normą jo sumažinti negalima, reikia dėvėti tinkamai priderintą respiratorių.
Gaisro ar sprogimo galimybė	Galimos traumos, nudegimai.	Nelaikyti darbo vietoje tepalų ir kitų degių bei sprogių medžiagų, tepaluotų skudurų.
Fizinė perkrova	Galimos traumos, raumenų patempimai.	Nekelti vienam daiktų, krovinių, viršijančių leistiną krovinio kėlimo normą. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešamo krovinio masė kartu dirbant kitą darbą ne daugiau kaip: vyrams - iki 30 kg; moterims - iki 10 kg. Jeigu svoris yra didesnis, kelti dviese ar naudoti kėlimo transportavimo mechanizmus.
Nepalankios meteorologinės sąlygos	Galimi įvairūs susirgimai, nušalimai, traumos.	Įvertinti meteorologines sąlygas, apsirengti tinkamus šioms sąlygoms darbo rūbus, avalynę. Esant audrai, perkūnijai, plikledžiui darbus lauke nutraukti.

Pavojingas veiksnys	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
Psichologinė įtampa, stresas, smurtas	Galimi susirgimai, ūminės arba lėtinės ligos.	Stengtis išvengti stresinių situacijų. Konfliktus spręsti taikiai.

9. ⚠ Pavojingi ir kenksmingi veiksniai, veikiantys darbuotojus konkrečiose darbo vietose, išvardyti saugos ir sveikatos instrukcijose profesijoms ir darbams atlikti.

III SKYRIUS
ASMENINĖS APSAUGOS PRIEMONĖS

10. Darbdavys, įvertinęs kenksmingus ir pavojingus fizikinius, cheminius, biologinius ir kitokius veiksnius, privalo nemokamai darbuotojus aprūpinti asmeninėmis apsaugos priemonėmis.

11. Darbui reikalingos asmeninės apsaugos priemonės nurodomos profesijos, įrenginių naudojimo ar darbų atlikimo saugos ir sveikatos instrukcijose.

12. ❗ Darbuotojas privalo darbo metu naudotis Progimnazijos suteiktomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis. Asmenines apsaugos priemones reikia rūpestingai prižiūrėti, naudoti pagal paskirtį, laiku pranešti tiesioginiam vadovui apie jų susidėvėjimą, užterštumą, netinkamumą naudoti.

13. Asmeninės apsauginės priemonės turi būti chemiškai valomos, skalbiamos, taisomos, nukenksminamos pagal įmonės gamintojos instrukcijoje nurodytas rekomendacijas Progimnazijos lėšomis.

14. Asmeninė apsaugos priemonė turi būti keičiama, jeigu ji susidėvi.

IV SKYRIUS
DARBUOTOJO VEIKSMAI PROGIMNAZIJOJE IR DARBO VIETOJE

15. ❗ Darbuotojas privalo laikytis Progimnazijos darbo tvarkos taisyklių reikalavimų, darbo grafike nustatyto darbo ir poilsio režimo.

16. Prieš darbų pradžią ir darbų eigoje darbo vietoje turi būti nustatytos (nustatomos) pavojingos zonos, kuriose nuolat veikia arba gali veikti (atsirasti) rizikos veiksniai. Jos turi būti aptvertos apsauginiais, signaliniais aptvarais ir paženklintos saugos ir sveikatos apsaugos ženklais arba kitaip aiškiai pažymėtos, kad kliudytų darbuotojams, neturintiems teisės patekti į tokias zonas.

17. Darbų vykdymui pavojingose zonose, kuriose nuolat veikia ar gali veikti (atsirasti) rizikos veiksniai, nepriklausantys nuo atliekamų darbų pobūdžio, turi būti išduota paskyra-leidimas.

18. Būtinas darbui medžiagas, gaminius, instrumentus, įrangą darbo vietose išdėstyti tvarkingai, kad išvengti jų kritimo, griuvimo, virtimo.

19. ❗ Krovos darbai rankomis – tai veiksmai, kai vienas ar keletas asmenų krovinį (daiktą, įrenginį ar kt.) kelia, laiko, neša, remia, leidžia, stumia, traukia, ridena ar kitaip gabena, o šie veiksmai savo pobūdžiu dėl nepalankių darbo sąlygų kelia pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai, ypač susižaloti nugarą.

20. ⚠ Jei svoris yra didesnis, kelti dviese ar naudoti kėlimo-transportavimo priemones.

21. Lipant laiptais būti atsargiam. Draudžiama lipant laiptais, šokinėti, perlipinėti nuo jų. Naudotis turėklais.

22. Lipant aukštyn ar leidžiantis žemyn laiptais, darbuotojai privalo vadovautis „dviejų taškų“ taisykle: liesti laiptų pakopas abiem kojom arba bent viena ranka laikytis už turėklų ranktūrio ir bent viena koja liesti laiptų pakopą.

23. Nešant krovinius laiptais, darbuotojas privalo nešti krovinius tik viena laisva ranka arba krovinius perduoti kitam darbuotojui abiem rankom, stovint abiem kojom ant laiptų pakopų.

24. Darbuotojas, rūpindamasis savo, kitų darbuotojų sauga ir sveikata, privalo:

24.1. atvykti į darbą pailsėjęs, blaivus, neapsvaigęs nuo narkotinių, toksinių medžiagų, darbo metu nevartoti alkoholinių gėrimų, narkotinių bei toksinių medžiagų;

24.2. gauti tiesioginio vadovo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka ir saugiais darbo metodais;

24.3. vykdyti tik tiesioginio vadovo pavestus darbus, kuriuos saugiai atlikti yra instruktuotas ir jeigu reikia apmokytas. Neužsiiminėti pašaliniais darbais;

24.4. apžiūrėti darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti, vizualiai patikrinti, ar pakankamas vietinis apšvietimas;

24.5. darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems, saugoti savo ir nekenkti kitų sveikatai;

24.6. darbo metu užtikrinti švarą ir tvarką darbo vietoje, neužkrauti praėjimų, susidariusias atliekas pašalinti į tam skirtą vietą;

24.7. pagal galimybes ir turimas žinias imtis priemonių pašalinti priežastis, galinčias sukelti traumas, ūmius apsinuodijimus, avarijas;

24.8. įsijungus signalizacijai, nedelsiant reaguoti į pavojaus signalą: apžiūrėti pažeistą zoną, elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją, prireikus iškviesti pagalbos tarnybas;

24.9. kilus pavojui žmonių saugumui, sveikatai ar gyvybei, įrenginių ar priemonių sugadinimui, pastebėjus, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas, avarija, kilti gaisras, nedelsiant nutraukti darbus ir pranešti tiesioginiam vadovui;

24.10. nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui, Progimnazijos darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai, darbuotojų atstovui saugai ir sveikatai, darbdaviui atstovaujančiam asmeniui apie situaciją darbo vietose, darbo patalpose ar kitose Progimnazijos vietose, kuri, jų įsitikinimu, gali kelti pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai bei darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus, kurių patys pašalinti negali arba neprivalo;

24.11. pajutus ūmių susirgimų požymius, pakilus darbuotojo kūno temperatūrai ar kitaip sunegalavus, pranešti tiesioginiam vadovui ir kreiptis į gydymo įstaigą.

25. Darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti jeigu:

25.1. yra pavojus darbuotojo saugai ir sveikatai;

25.2. neapmokytas saugiai dirbti;

25.3. sugedus darbo priemonei ar susidarius avarinei situacijai;

25.4. dirbama pažeidžiant nustatytus technologinius reglamentus;

25.5. darbo aplinka kenksminga ar pavojinga sveikatai bei gyvybei.

26. Darbuotojas turi teisę siūlyti nustatyti griežtesnius Progimnazijoje darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus, užtikrinančius saugesnių ir sveikesnių darbo sąlygų sudarymą, negu numatyta darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktuose.

Darbuotojo veiksmai darbo metu išvykus iš Progimnazijos

27. Darbuotojas darbo metu gali išvykti už Progimnazijos ribų tik turėdamas tiesioginio vadovo leidimą ar nurodymą bei suteiktos pertraukos pavalgyti ir pailsėti metu.

28. Darbuotojas privalo laikytis visuomenei priimtinų elgesio normų, Kelių eismo taisyklių bei asmens higienos reikalavimų.

29. Darbuotojas žiemos metu būdamas lauke turi saugotis slidžios kelio dangos ir kabančių varveklių.

30. Darbo metu tiesioginio vadovo nurodymu išvykus už Progimnazijos ribų, darbuotojas turi vykdyti tik nurodytus darbus, baigęs juos, nedelsdamas sugrįžti į darbovietę.

31. Nuvykęs į kitą įmonę, įstaigą, darbuotojas turi susipažinti su toje įmonėje, įstaigoje nustatytais reikalavimais ir jų laikytis.

Darbas su įrenginiais

32. Susipažinti su naudojamų įrenginių gamyklos gamintojos pateiktais eksploataciniais reikalavimais, valdymo ir technologinių parametrų bei darbo režimų nustatymo įtaisais, jų žymėjimu, išdėstymu bei reikšmėmis, galimais darbo sutrikimais ir jų šalinimo būdais.

33. Naudoti tik techniškai tvarkingus įrenginius.

34. Darbo priemones naudoti pagal darbo priemonių dokumentuose, darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijose nurodytus jų saugaus naudojimo reikalavimus.

35. Įjungti arba išjungti naudojamą įrenginį, prietaisą, darbo priemonę tik tam tikslui skirtais mygtukais, prieš tai įsitikinus, kad įjungimas nesukels pavojaus aplinkiniams.

36. Nepalikti įjungto įrenginio be priežiūros.

37. Sekti įrenginio darbą, technologinį procesą, laikytis technologinės drausmės.

38. Savavališkai neišjungti, nekeisti arba nešalinti naudojamose darbo priemonėse ar kituose įrengimuose, pastatuose, kitose Progimnazijos vietose įrengtų darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos įtaisų (priemonių) ar ženklų, naudoti tokius įtaisus pagal jų paskirtį.

39. Naudojantis elektriniais virduliais, kavinukais, juos statyti ant nedegių paviršių ar padėklų.

40. Pastebėjus bet kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksnį, informuoti tiesioginį vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

41. Baigus darbą, vadovaujantis įrenginių, darbo priemonių gamyklos gamintojos pateiktais eksploataciniais reikalavimais, technologine seka, išjungti naudotus įrenginius bei darbo priemones.

42. Nuvalyti naudotus įrenginius, darbo priemones. Sutvarkyti darbo vietą, kurioje buvo dirbama. Atliekas pašalinti į tam tikslui skirtas vietas.

Apsaugos nuo elektros reikalavimai

43. Žmones elektros smūgis ištinka dėl šių priežasčių: atsitiktinai prisilietus prie

neizoliuotų laidų, kuriuose yra įtampa; prisilietus prie elektros įrenginių konstrukcijos elementų ar korpusų, kuriuose yra įtampa dėl pažeistos izoliacijos; būnant arti vietų, kuriomis teka srovė (pvz., kai nutrūksta ir nukrenta laidai).

44. Apžiūrėti numatomus naudoti bei darbo vietoje esančius elektros įrenginius: ar nenutrūkę elektros laidai, jungiantys įrenginį su elektros tinklu, ar nepažeista jų izoliacija, ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų, ar įrenginį jungiantys su elektros tinklu laidai nesiliečia prie karštų, drėgnų, aštrių briaunų, kitų kabelių, įrenginių. Laidai (kabeliai) turi būti jungiami prie kištukinio lizdo taip, kad nebūtų galimybės ant jų užlipti ar einant už jų užkliūti.

45. Žinoti įrenginio įjungimo ir išjungimo, avarinių jungiklių išdėstymo vietas, įspėjamosios signalizacijos skleidžiamos šviesos ir garsinių ženklų reikšmes.

46. Jungiant elektros įrenginius įsitikinti, ar pakankamo ilgio kabelis. Jo pailginimui galima naudoti tik tvarkingus pramoninės gamybos ilgintuvus. Įsitikinti, kad tinklo įtampa atitinka nurodytą ant įrenginio. Naudotis tik tvarkingais jungikliais, kištukiniais lizdais ir kištukais.

EKSPLOATUOJANT ELEKTROS ĮRENGINIUS

SAUGOS REIKALAVIMAI NEELEKTROTECHNINIAM PERSONALUI	YPATINGOS SITUACIJOS
➢ Prieš naudojant elektros prietaisus arba įrangą, įsitikinti, kad jie yra tvarkingi. ➢ Neliesti drėgnomis rankomis elektros laidų, kabelių, kištukų, prietaisų ar įrenginių. ➢ Nedirbti su įranga, jeigu prisilietus jaučiamas elektros poveikis. ➢ Dirbti tik su įžemintais elektros įrenginiais, išskyrus akumuliatorinius. ➢ Nevalyti neatjungtų elektros įrenginių, nešalinti gedimų.	➢ Nedirbti su netvarkingais elektros įrenginiais, kitais prietaisais. Neremontuoti pačiam sugedusio elektros įrenginio, laidų, kištukų, kištukinių lizdų. Tai atlikti privalo darbuotojas, turintis reikiamą apsaugos nuo elektros kategoriją. ➢ Nedirbti su elektros įrenginiais, jei ant jų išsiliejo skysčiai. ➢ Pastebėjus elektros instaliacijos pažeidimus, nedelsiant nutraukti darbą ir pranešti apie tai tiesioginiam vadovui. ➢ Jeigu žmogus yra tiesiogiai veikiamas elektros srovės, jį reikia atitraukti, paimant už sausų drabužių, bei vengti prisiliesti prie greta esančių metalinių daiktų.

V SKYRIUS
EVAKAVIMO KELIAI, GAISRŲ GESINIMO IR PIRMOSIOS PAGALBOS PRIEMONĖS

47. Su evakavimo planais pavojaus atveju darbuotojai susipažįsta įsidarbindami Progimnazijoje.

48. Visi evakuaciniai praėjimai ir išėjimai turi būti neužkrauti, paruošti žmonėms evakuoti.

49. Visos evakuacinės durys turi lengvai atsidaryti evakavimo kryptimi. Draudžiama jas užkalti arba užrakinti iš lauko.

50. Visi darbuotojai privalo vykdyti gaisrinės saugos taisyklių reikalavimus, o kilus gaisrui – imtis priemonių gelbėti žmones, apsaugoti materialines vertybes ir gesinti gaisrą.

51. Darbuotojas privalo mokėti naudotis pirminėmis gaisrų gesinimo priemonėmis.

52. Progimnazijos patalpose bei jos teritorijoje rūkyti draudžiama.

53. Už Progimnazijos ribų rūkyti galima tik tam tikslui skirtose specialiais ženklais

pažymėtose ir tinkamai įrengtose vietose, kuriose yra nedegus indas nuorūkoms.

54. Gesintuvų laikymo vietą nurodo užrašai (ženklai). Gesinimo priemonės laikomos lengvai prieinamose ir matomose vietose, ne arčiau kaip per l m nuo šildymo prietaisų.

55. Pirmosios pagalbos priemonės:

55.1. pirmosios pagalbos rinkiniai laikomi gerai matomose, atitinkamai paženklintose vietose;

55.2. pirmosios pagalbos rinkiniu galima naudotis tik išimtinais atvejais, atsitikus nelaimingam įvykiui.

VI SKYRIUS
DARBUOTOJO PAREIGOS IR VEIKSMAI, ĮVYKUS NELAIMINGAM ATSITIKIMUI, AVARIJAI, KILUS GAISRUI

56. Darbuotojas, nukentėjęs dėl įvykio darbe, nelaimingo atsitikimo pakeliui į darbą ar iš darbo, ūmios profesinės ligos, jeigu pajėgia tai padaryti, taip pat asmuo, matęs įvykį arba jo pasekmes, privalo nedelsiant apie tai pranešti tiesioginiam vadovui arba Progimnazijos vadovui, Progimnazijos darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai arba darbuotojų saugos ir sveikatos specialistui.

57. Nukentėjus nelaimingo atsitikimo metu, nedelsiant kreiptis į asmens sveikatos priežiūros įstaigą.

58. Darbuotojui nukentėjusiam dėl įvykio darbe nedelsiant turi būti suteikta pirmoji pagalba, prireikus iškviesti greitosios medicinos pagalbos tarnybą ir nuvežti nukentėjusį darbuotoją į asmens sveikatos priežiūros įstaigą, organizuoti įvykio darbe tyrimą.

59. Įvykio darbe vieta ir įrenginių būklė iki tyrimo pradžios turi būti išsaugoti tokie, kokie jie buvo įvykio darbe metu. Būtini pakeitimai gali būti daromi tik tuo atveju, jeigu, jų nepadarius, kiltų pavojus aplinkinių asmenų gyvybei ir sveikatai.

60. Įvykis darbe ar nelaimingas atsitikimas pakeliui į darbą ar iš darbo, apie kurį nukentėjęs darbuotojas nustatyta tvarka nepraneša arba dėl kurio nukentėjęs darbuotojas netenka darbingumo ne iš karto ir kuris turi būti ištiriamas per 10 darbo dienų nuo nukentėjusio darbuotojo arba jo įgalioto asmens ar jo šeimos atstovo rašytinio prašymo darbdaviui ištirti įvykį darbe ar nelaimingą atsitikimą pakeliui į darbą ar iš darbo gavimo.

61. Profesinė liga – tai darbuotojo sveikatos sutrikimas dėl kenksmingo darbo aplinkos veiksnio (ar kelių veiksnių), kuris įvertinamas pagal higieninę darbo sąlygų klasifikaciją, higienos normas ir darbo laiko trukmę. Profesinėmis ligomis taip pat laikomos ligų komplikacijos, liekamieji reiškiniai ir kenksmingų darbo aplinkos veiksnių sukelti atokūs padariniai.

62. Avarija – nenumatytas staigus įvykis pavojingame objekte (sprogimo, gaisro arba didelio kiekio pavojingų medžiagų išsiveržimas į aplinką), sukėlęs staigų arba uždelstą pavojų žmonėms ir aplinkai objekto teritorijoje ir už jos ribų.

63. **Įvykus avarijai, kilus gaisrui ar užsidegimui**, kiekvienas Progimnazijos darbuotojas privalo:

63.1. nedelsiant pranešti bendradarbiams, tiesioginiam vadovui ir, jei reikia, **bendruoju pagalbos telefonu 112** miesto priešgaisrinei gelbėjimo tarnybai;

63.2. iškviesti į gaisravietę ar avarijos vietą tiesioginį vadovą ir Progimnazijos vadovybę;

63.3. gesinti gaisro židinį turimomis gaisrų gesinimo priemonėmis.

VII PASEKMĖS IR ATSAKOMYBĖ UŽ SAUGOS IR SVEIKATOS PAŽEIDIMUS

64. Pažeidus darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus galimos pasekmės:

64.1. **sveikatai:** sužalojimai, ligos, neįgalumas, mirtis;

64.2. **teisinės:** pervedimas į kitas pareigas, atleidimas, kontroliuojančių institucijų skiriama bauda;

64.3. **ekonominės:** darbo eigos sutrikdymas, darbo sąlygų pablogėjimas.

65. ⚠ Darbuotojui, pažeidusiam darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus, kuriuos jis privalo vykdyti, Progimnazijos vadovas gali įstatymų nustatyta tvarka reikalauti atlyginti pažeidimu padarytą žalą Progimnazijai.

66. Darbuotojas nušalinamas nuo darbo tą dieną (pamainą), kai jis darbe neblaivus, apsvaigęs nuo narkotinių ar toksinių medžiagų.

67. Darbuotojas, atsisakęs nustatytu laiku pasitikrinti sveikatą, gali būti darbdavio nušalinamas nuo darbo ir jam už tą laiką, kol pasitikrins sveikatą, nemokamas darbo užmokestis. Medicininės apžiūros išvada dėl darbuotojo sveikatos vienodai privaloma ir darbdaviui, ir darbuotojui.

68. Darbuotojas įstatymų nustatyta tvarka privalo atlyginti nuostolius, jeigu asmeninė apsaugos priemonė dėl darbuotojo kaltės dingo arba buvo sugadinta.

69. Darbuotojas iš darbo gali būti atleistas Darbo kodekso nustatyta tvarka, kai jis pažeidžia darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų ar Progimnazijos darbuotojų saugos ir sveikatos norminių dokumentų nustatytus reikalavimus, kuriuos vykdyti darbuotojas buvo apmokytas ir (ar) instruktuotas.

INSTRUKCIJĄ PARENGĖ UAB „SDG“, kodas 135899565